

عنوان مقاله:

اقتباس ها و امتصاص های قرآنی در ادعیه رضوی

محل انتشار:

فصلنامه فرهنگ رضوی، دوره 11، شماره 44 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 30

نویسنده:

محمد عزت دوست - استادیار گروه الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران.

خلاصه مقاله:

کلام گهربار ائمه اطهار(ع) پس از قرآن کریم، گران قدرترین میراث دین مبین اسلام بوده که مبتنی بر آیات قرآن کریم صادر شده و تفسیری حقیقی و روشن از این کتاب آسمانی ارائه می دهد. به همین منظور، تحلیل و بررسی این مطلب که در کلام نورانی اهل بیت(ع) چه میزان آیات قرآنی کاربردی داشته و چه نوع رابطه بینامتنی میان آن ها و آیات قرآنی برقرار است، یکی از مسائل پژوهشی مورد علاقه اندیشمندان حوزه علوم قرآن و حدیث است. در این مقاله به مطالعه مجموعه کامل ادعیه امام رضا(ع) پرداخته و تلاش شده در مرحله اول با استفاده از روش تحلیل محتوا، موضوعات اصلی این ادعیه و میزان و کیفیت بهره مندی از آیات قرآنی در آن ها نشان داده شود. در مرحله دوم با استفاده از روش بینامتنیت به تحلیل انواع روابط بینامتنی موجود در متن ادعیه پرداخته و ضمن ارائه گزارشی دقیق از انواع این روابط، نمونه هایی از پیچیده ترین نوع روابط بینامتنی صورت گرفته میان این ادعیه و آیات قرآن در قالب نفی متوازی یا امتصاص را توضیح داده ایم. نتایج تحقیق نشان می دهد که در مجموعه ۱۰۴ دعای صادر شده از امام رضا(ع)، ۵۴۰ آیه قرآنی به صورت مستقیم و غیرمستقیم اقتباس شده که بخش عمده آن ها به صورت غیرمستقیم و با رابطه بینامتنی نفی متوازی یا امتصاص بوده که در واقع تلاشی برای تکمیل معنای متن حاضر به واسطه بهره مندی هوشمندانه از متن غایب و همچنین افزایش معنای متن غایب در پرتو توجه مضاعف به متن حاضر است. این مطلب نشان می دهد آن امام همام ضمن بیان نکات آموزشی و معرفتی در ادعیه، در پرتو تاکید مضاعف بر عناصری خاص، به تفسیر آیات قرآن و تبیین کاربرد صحیح آنها نیز اشاره کرده اند.

کلمات کلیدی:

ادعیه امام رضا(ع)، الصحیفه الرضویه، تحلیل محتوا، بینامتنیت، اقتباس.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1932938>

